

ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ

ਏ. ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਐਸ. ਕੇ. ਕਪੂਰ ਜੇ.ਜੇ. ਕੋਲ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ -ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1964 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਨੰਬਰ 194-ਡੀ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V) -S. 145-ਇਸ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ- ਕੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਰਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ (1954 ਦਾ XLIV) ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘਤ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਇਹ ਧਾਰਾ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ

ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। "ਅਸਲ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਰਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। "ਕਬਜ਼ਾ" ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਲਾਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਲਾਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ

ਰਾਹੀਂ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਵਸੂਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਲਾਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਤੱਥ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗਲਤ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕੋਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਥਾਈ ਉਪਾਅ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ

ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਆਰ.ਸੀ. ਸਾਹਨੀ- ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਯੋਗੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ- ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਆਰਡਰ

ਕਪੂਰ, ਜੇ.-ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਉਸ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸਈਦ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਜਾਨਕੀ ਮਹਟਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 14 ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ 39 ਬੀਘੇ, 14 ਬਿਸਵਾ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਖਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 25 ਜੁਲਾਈ, 1963 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ, ਪ੍ਰਭੂ, ਦਾਤਾ ਰਾਮ, ਮੁਨਸ਼ੀ, ਰਾਮੂ, ਭਾਰਤੂ, ਮੋਹਨ, ਰੂਪ ਚੰਦ, ਉਦਮੀ, ਬੁੱਢਾ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਟੇਕਾ ਅਤੇ ਭੀਮਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1 ਦਸੰਬਰ 1962 ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਲਾਟ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੂੰ 5 ਜਨਵਰੀ, 1961 ਨੂੰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 3 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਡਿਲੀਵਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਕਬਜ਼ਾ 4 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ-ਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 12 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਵਿਖੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਸਬੰਧੀ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੁੱਢਲਾ ਆਦੇਸ਼ 1 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 (1) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ੧੪ ਪਲਾਟਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ 14 ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 3 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੂਨ, 1962 ਤੱਕ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ 1 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾਰਟੀ ਨੰਬਰ 1

ਕੋਲ ਸੀ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਸਈਦ ਸਲਾਉਦੀਨ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1957 ਪਟਨਾ 549.

ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਟਨਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਖਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਲ ਦਾ

ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟਨਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ " ਸਿੱਧੇ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 145 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮਤਲਬ 1 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਵਿਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸੁਰੂਆਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਥਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ, ਭਾਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ (ਅਲਾਟੀ ਨੇ 3 ਜੂਨ, 1962 ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ) ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ

ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟਨਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 (2) ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰੀਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ

ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ "ਅਸਲ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਸਲ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। "ਕਬਜ਼ਾ" ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗੀ ਅਤੇ ਤੁੰਰਤ ਕਬਜ਼ਾ। ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁੰਰਤ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਵਜੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਵਿੱਚ "ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁੰਰਤ ਜਾਂ ਸਿੱਧਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟੀ

ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ? ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਲਾਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਬਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਲਾਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨਾ ਹੀ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਵਸੂਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਲਾਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਤੱਥ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 1 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੇ, ਜੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 145 ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਛੋਟ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਧਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਰੁਕਾਵਟ ਆਵੇਗੀ- ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਧਾਰਾ 145, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਥਾਈ ਉਪਾਅ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 145 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੋਧ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਜੀ. ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਜੀ.ਸੂਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਗੇ- ਧਿਰਾਂ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਏ. ਐਨ. ਗਰੋਵਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Onam
Translator